

Narodno-gospodarske reči.

Trgovinska in obrtniška zbornica.

Dodatek k poučilu o spisovanju znamenih zapisnikov.

1.) Znamke, katere imajo za podobo razstavne svetinje ali redovna znamenja, smejo se po § 4. zakona o obrani znamek z dne 6. januarja 1890. l. drž. zak. št. 19 samo tedaj vpisati, kadar se je poprej dokazala pravica do rabe takih svetinj ali redovnih znamenj, ki jih je nedvomno smatrati za „odlike.“

2.) Kadar znamke obsezajo oznamenila, kot „c. kr. izklj. priv. patent. privilegovano, patentovano“ itd., preiskati je pred vpisom istinitost teh podatkov na podlogi podelilnih dekretov ali privilegijskih pisem, ki jih morajo priložiti priznanilci, ter znamko, ako so podatki neistiniti, po § 3., št. 4 navedenega zakona, nepogojno izključiti od vpisa.

3.) Pri znamkah, katere imajo grbe, mora prosilec znamčne obrane še posebe povedati, ali so ti grbi javni (deželni, mestni ali občinski grbi, združni grbi) ali zasebniški. Da treba še pred vpisom znamek, ki obsezajo javne grbe, pravico do njih rabe dokazati, predpisujeta jasno § 4. navedenega zakona in točka VIII. poučila.

4.) Da je za vsako znamko predložiti en podobonosec, predpisuje § 13. zakona o obrani znamek brezizjemno in je to smatrati za zakonit pogoj veljavnega vpisa znamenega.

Kadar je to stranki nemogoče ali jej ni lahko tega zvršiti, za take slučaje je zaradi olajšave v točki IX. poučila za spisovanje vpisnikov naznačen pot za dobiten podobonosca ob stroških stranke pri c. kr. dvorni in državni tiskarni.

Če pa prosilec znamčne obrane in niti predložil podobonosca pred vpisom niti ne izjavil, naj se podobonosec na njegov račun napravi pri rečeni tiskarni. Ali pa so podatki prosilca znamčne obrane v tem oziru resnični, to je preiskati najprvo vpisujoči trgovski zbornici, in kakor kažejo izkušnje, bilo bi dobro, da si vsaka trgovska in obrtniška zbornica za časa omisli razpregled v zborničnem okraju obstoječih javnih grbov, da bode resničnost podatkov prosilca znamčne obrane zanesljiveje mogla presoditi.

Po izkušnjah je odločevati o grbih takih občin, h katerim spada podjetje priznanilca znamke, ne more se vpisati znamka.

5.) Ravnati se je trdno po določilu točke IX. poučila za spisovanje znamenih vpisnikov, da je pri znamkah za take snovi, kakor so kovine, glina, steklo i. e. r., priložiti vzorne kosce takoj ob vpisu.

Samo tedaj, kadar treba za napravo vzornih koscev posebnih težavnih priprav na pr. (znamenskih kladih) pa jih ni lahko takoj zvršiti, sme vpisujoča trgovska in obrtniška zbornica dovoliti primeren rok za poznej-

šnjo predložitev vzornih koscev s tem pristavkom, da se bode, kadar poteče rok brez uspeha začasno vpisana znamka smatrala za nevpisano.

Vselej, kadar je vpisujoča trgovinska zbornica dovolila rok za predložitev vzornega kosca, mora ona vpisati dotično znamko ne le v zaznamke tistega meseca, v katerem je znamka bila priznanjena, ampak tudi onega meseca, v katerem so se predložili vzorni kosci, z vsemi vpisnimi podatki in znamčno podobo.

Kadar se rečeni vzorni kosci ne bodo predložili o pravem času, morala bode vpisujoča trgovinska zbornica o tem poročiti, dotično znamko pa bode spoznati za nevpisano.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Iz deželnega odbora. Deželni odbor je imenoval za člane okrajnih cestnih odborov, in sicer:

za skladovni okraj Kamniški: g. Andreja Mejača, posestnika v Komendi, in g. Karola Prelesnika, župana v Stahovci, občine Županje Njive;

za skladovni okraj Brdski: g. Feliksa Stareta, grajščaka v Kolovci, in g. Frančiška Cererja, posestnika v Blagovici.

Mesto asistenta na kirurški oddelku deželne bolnice, katero je deželni zbor ustanovil v zadnjem zasedanju, podelil je deželni odbor dr. Edo Šlajmerju, ki je bil do sedaj asistent na kirurški kliniki v Gradci.

Sledeče službe okrožnih zdravnikov so razpisane: Senožeče z 800 gld., Kočevska Reka z 800 gld., Železniki z 800 gld., Šmarje z 800 gld., Lož z 800 gld., Bohinjska Bistrica z 800 gld., Trebnje z 700 gld. in Radovljica z 600 gld.

Deželni odbor dovolil je na podstavi zakona z dne 11. maja 1888, dež. zak. št. 14, (§ 79. občinskega reda za Kranjsko) pobiranje občinskih priklad v letu 1891. sledečim občinam:

V Postojnskem okraju. Knežak na neposredni davek po davčnih občinah Knežak, Beč in Koritnica 5 % za občinske potrebščine, 5 % za šolske potrebščine in 12 % za popravo cerkve v Knežaku, po davčni občini Juršice 5 % za občinske potrebščine in 12 % za popravo cerkve v Knežaku. Vrhu tega je dovoljeno za občinske potrebščine pobiranje 20 % priklade na užitnino, t. j. vino, vinski in sadni mošt in meso, po davčnih občinah. Knežak, Beč, Juršice, Koritnica, Šembije in Podtabor:

Zagorje 20 % na neposredne davke za občinske potrebščine.

V Kočevskem okraju. Gora 20 % na neposredni davek in 20 % na užitnino za občinske potrebščine.

Gotnica 30 % na neposredni davek za občinske, šolske in cerkvene potrebščine.

V Kranjskem okraji. Trata po davčnih občinah. Dolenja Dobrava, Gorenjavas in Hotavlje, izvzemši vasi Suša, Volake in Čabrače na neposredni davek 8 % za šolske in cerkvene potrebščine.

Škofja Loka, 30 % na neposredni davek za občinske potrebščine.

Kovor, na neposredni davek in sicer: po celi občini 5 % za občinske potrebščine, po davčnih občinah Kovor, Bistrica, izvzemši vas Bistrice, in Svirče, izvzemši vas Svirče, 45 % za šolsko zgradbo v Kovorji.

Sorica, po vseh v Sorico všolanih vaseh 15 % na neposredni davek za občinske potrebščine in 30 % za šolsko zgradbo v Sorici.

Kranj, 20 % na užitnino za občinske potrebščine.

V Logaškem okraji. Vojsko, na neposredni davek 11 % za občinske potrebščine, 9 % za šolske potrebščine in 10 % za pokopališče, vrhu tega 20 % na užitnino za občinske potrebščine.

(Dalje prihodnjič.)

— Pevsko društvo „Slavec“ je imelo te dni svoj občni zbor. Iz poročila blagajnikovega posnemamo, da je bilo dohodkov 1280 gld. 21 kr., stroškov pa 1064 gld. 41 kr., toraj preostaja 215 gld. 80 kr. gotovine v blagajnici. Društvo je lani napravilo nekaj koncertov in tri večje izlete v Maribor, Celje in Vače. Glasbenika gosp. Antona Nedveda je zaradi velikih zaslug njegovih imenovalo častnim članom in vrhu tega priredi o priliki njemu v čast velik koncert. Društvo šteje sedaj skoraj 200 udov. Novemu odboru je zopet načelnik in predsednik velezaslužni gospod Ignacij Valentinčič.

— Na vsej zemlji izhaja okoli 43.000 časnikov, in sicer v združenih državah Severno-ameriških 17.000, na Angleškem 6000, na Nemškem 5500, na Francoskem 5000, na Laškem 1400, na Avstrijskem 1200, na Ruskem 800, na Holandskem in v Belgiji 600, na Japonskem 2000. Newjorškega časnika „The World“ izhaja vsako leto po 100 milijonov izvodov.

— C. kr. glavno ravnateljstvo tobačne režije razpošilja statistične izkaze avstrijskega tobačnega monopola za leto 1889. Iz teh priobčimo naslednje: 1.) pri glavnem ravnateljstvu je 65 uradnikov, ki dobe na leto plače vкуп 122.450 gld.; 2.) v tovarnah in drugih uradih je 299 uradnikov s skupno letno plačo 332.520 gld.; 3.) slug in poslovodij bilo je 200 in so dobili plače 82.263 gld.; 4.) delavcev in delavk imeli so 1889. leta 32.888; 5.) bolniške naprave za delavce imele so koncem leta 488.547 gld. 77⁵ kr. premoženja po kurzni vrednosti; 6.) zbolelo je delavcev in delavk 20.024, umrlo pa 484, v ljubljanski tovarni bilo je 16 uradnikov 7 slug in poslovodij, 2048 delavcev in delavk, premoženje bolniške uprave znašalo je po kurzni vrednosti 12.902 gld. 75 kr., zbolelo je delavcev in delavk 1110 in umrlo 44. V Galiciji, južnem Tirolskem, Dalmaciji in od kralj. ogrske tobačne režije se je tobačnega perja, dobilo 286.407⁶³ metriških centov za 5.440.595 gld. 79 kr., inozemskega tobačnega perja se je kupilo 92.213⁵⁸ metriških centov, inozemskih cigar in cigaret 204⁷⁸ me-

triških centov in kontrebande tobaka pa 49⁷⁰ metriških centov, vкуп tedaj 92.468⁰⁶ metriških centov za 11.618.891 gld. 85⁵ kr. Skupaj se tedaj nakupilo 378.875⁶⁹ metriških centov tozemskega in inozemskega tobaka in izdelkov za 17.059.487 gld. 64⁵ kr. V glavni tobačni tovarni v Ljubljani podelali so inozemskega perja največ, namreč 14.117⁸³ metriških centov, od tega odpade na Virgini-cigare 6.585¹⁴ metriških centov; domačega tobačnega perja so pa v Ljubljani porabili 8.635⁵⁴ metriških centov, tedaj vкуп 22.753³⁷ met. cent. V Ljubljani napravili so 1889. l. 2.920⁸² metriških centov tobaka za nos duhana, 9.749⁷⁸ metriških centov v klobasah 818³⁴ metriških centov, cigar 99.704.000 ali 5.158⁵⁵ metriških centov. Od teh bilo je finih viržink 82.648.000, vevey 2.050.000 in kratkih viržink 1.912.000, virginija especial 314.000 itd. Cigaret so v Ljubljani naredili 98.598.90, ki so tehtale 1.161⁰⁷ meterskih centov; od katerih je bilo Sultan 53.228.000, Sport 17.414.000, Stambul 5.124.000 itd. Vsi izdelki glavne tobačne tovarne v Ljubljani 1889. l. so tehtali 19.808⁵⁶ metriških centov. Prodalo se je vкуп tobaka, cigar, cigaret 30.917, 324 kilo za 78.471.075 gld. 16 kr. Na Kranjskem se je prodalo 17.504.130 cigar in 15.937.720 cigaret, tobaka za nos 178⁰⁹ metriških centov, duhana 4.928⁹⁸ metriških centov. Duhan, tobak za nos, cigare in cigarete na Kranjskem prodane tehtale so 6.141⁴⁷ meterskih centov in skupilo se je za to 1.167.249 gld.

— C. kr. deželna vlada kranjska je s posebnim dopisom naznanila trgovski in obrtniški zbornici kranjski da izdaje c. kr. trgovinsko ministerstvo poseben „naznanilnik uradnih naredeb o živinskem prometu po železnicah in njegovi ureditvi vsled živinskih bolezni.“ (Anzeigebblatt für die Verfügungen über den Viehverkehr auf Eisenbahnen und dessen Regelung aus Anlass von Thierkrankheiten.) — Naznanilnik razglša kar najhitreje mogoče vse živinarstveno policijske naredb ne le avstrijskih oblastev, ampak zlasti tudi obmejnih oblastev ter vseh drugih držav evropskih. Iz njega lahko vedno najprej zvedo oblastva, uradi in interesentje vse omejitve ali olajšila v živinskem prometu ter tudi one prometne naredb, katere se ne neznanjajo s posebnimi ukazi oblastvom in uradom. Priporočati je toraj ta oglasnik vsem interesentom, živinskim zdravnikom in občinam. Stane pa na leto samo 2 gld. Upravništvo njegovo je na Dunaji, I. Wallfischgasse 15.

— C. kr. trgovinsko ministerstvo je naznanilo trgovinski in obrtniški zbornici kranjski, da je c. in kr. vojno ministerstvo uvedlo pri c. in kr. vojstvu nove štole (Schraubstollen). Tisti obrtniki, ki izdelajejo štole, lahko brezplačno dobodo vzorce novih štol ter tudi njih nariske pri artiljerijskem opravnem skladišči na Dunaji (Artillerie-Zeugs-Depot, Wien.)

— Leta 1891. bodo v zapor obsojeni plačevali povračila za zvršitev kazenske sodbe pri deželnem sodišči v Ljubljani in okrožnem sodišči v Novem Mestu po 24¹/₂ kr. na dan, pri okrajnih sodiščih pod deželnim

sodiščem v Ljubljani po 48 $\frac{1}{2}$ kr., pod okrožnim sodiščem v Novem Mestu pa po 50 kr. na dan.

— Nesreča. Ker je preteklo soboto zvečer razsajala burja in je bil velik veter, morali so na progi Reka-Št. Peter s snežnim plugom pot delati osobnemu vlaku. Zaradi velikega snega pa je obtičal plug, in ker vsled hudega meteža ni bilo moči videti signalov, trčil je osobni vlak vanj. Pri tem ste se stroja nekoliko poškodovala, vodja, ki je iz voza skočil, ranil si je nogo, in en potovalec si je poškodoval levo oko.

— Bolezen. V Pulji na Primorskem razsaja skora mesec dni uže vročinska bolezen ali mačuh. Dosedaj jih je zbolelo 142, umrlo pa 5. Oblastva so takoj ukrenila potrebne naredbe, da se bolezen ne razpase po deželi.

— Presvitli cesar je podaril šolski občini Sorici za šolsko zgradbo 200 gld. podpore.

— Umerla je nadvojvodna Marija Antonija Imakulata, hči nadvojvode Karolo Salvatorja in nadvojvodinje Marije Imakulate Klementine, stara komaj 17 let.

— Splet. Umrli je deželni poslanec dr. Bajamonti, voditelj italijanske stranke v Dalmaciji.

— Umrli je v Ljubljani deželnega sodišča višji svetovalec v pokoji Rajmund Zhuber pl. Okrog, najstarejši sin slovečega zdravnika dr. Ivana pl. Zhubra.

— C. kr. obrtni strokovni šoli za lesno industrijo in za umetno vezenje ter šivanje čipk v Ljubljani sta letos dovršili svoj drugi tečaj. Kakor se nam poroča, je imela strokovna šola za lesno industrijo v prvem letniku 20, v drugem 16 rednih učencev, poleg teh pa 8 izvanrednih dijakov, to je takih, ki ne obiskujejo vseh predpisanih predmetov, temveč samo one stroke, v katerih se žele posebno izobraziti. Materin jezik je bil vsem učencem slovenski, vera pa katoliška. Dijaki so imeli dokaj podpor in ustanov; v preteklem letu je vodstvo razdelilo med nje nad 1500 gld. — pač velika svota, a glede na povsem revne dečke vendar le še premajhna. Učni predmeti so bili naslednji: Veronauk, nemščina, slovenščina, računstvo in geometrija, elementarno prsto risanje, geometrijsko risanje, projektivno risanje in nauk o sencah, risanje po modelih, modelovanje iz gline in vlivanje v gips, lep opisje in praktični pouk v pahišnem ter stavbenem mizarstvu, podobarstvu in strugarstvu. — Na strokovni šoli za umetno vezenje in šivanje čipek je bilo v prvem letniku 22, v drugem 23 rednih učenk, zraven pa 23 izvanrednih gojenk v obeh oddelkih. Pri dveh tretjinah učenk je bila slovenščina materni jezik, pri ostalih pa nemščina. Učili so se naslednji predmeti: Elementarno risanje, strokovno risanje, prenos vzorov na blago, krojno risanje, krojenje oblik, nemščina, slovenščina, računstvo, knjigovodstvo, umetno vezenje in šivanje čipek. Tudi učenke so imele dokaj ustanov, ki so znašale od 20 do 80 gld. na leto. Blago katero se uporabi pri praktičnem delu, daje šola zastonj, izdelani vzorni prti so potem lastnina učenk, da se tudi še v

poznejših letih morajo ravnati po njih. Na obeh zavodih je z vodjem vred delovalo 9 učnih sil. Razstava šolskih del, katero je vodstvo bilo napravilo koncem minolega šolskega leta v tukajšnji redutni dvorani, je bila lepa priča, kako nadarjena je naša mladina. Človek bi ne verjel, da je mogoče v teku dveh let doseči tolikih uspehov. Razstava pa je tudi pokazala, da se je učiteljski zbor vrlo trudil in bil kos svoji težavni nalogi. — Mladima zavodoma, ki sta pač živa potreba našemu narodu, želimo najlepših rezultatov in obilnega vpliva na naše obrtno gibanje!

— Mraz. Letos je po vsej Evropi nenavadno huda zima. Francoski učenjak Emil Gautier trdi, da je temu kriv „zalivski tok“, ki se pretaka od Mehikanskega zaliva preko Atlantskega morja do visoko na severu ležečega Spicbergen in ravno s svojim toplim vodovjem temperaturo po zahodni Evropi. Od njegove toplote ima Francoska svoje krasno in milo podnebje, Irska pa svojo bujno rast. Zato so nekatera Norveška pristanišča vse leto brez ledu, na pr. najsevernejše mesto na zemlji Hamerfest, katero dobiva tudi drv in drugega lesa po tem toku. Ta topli tok pa ohladi vsako leto ledene gore, ki se nahajajo po polarnih krajih zadi za Izlandijo. Spomladi se namreč ločijo in začno plavati proti vzhodu in zahodu in vplivajo na poletensko temperaturo po Evropi. Ti ledniki plavajo zelo počasi cele tedne in mesece proti zalivskemu toku. Velikokrat se primeri, da v severno Ameriko jadrajoči parniki srečavajo še oktobra in novembra, včasih celo še januarja meseca ledovje, ki se je ločilo uže spomladi od svojih severnih krajev. Kadar priplavajo v toplo vodovje zalivskega toka, začno se tajati, ali ker so ogromni in jih je silno veliko, porabijo jako veliko toplote in ohladi zatoraj neizmerno močno topli tok, da ne more več tako blagodejno vplivati na temperaturo zahodne Evrope. Ravno lani pa je bilo zelo veliko lednikov po polarnih krajih ter so se jako pozno ločili. Odtod letošnja huda zima.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Ljubljana. — Iz vseh krajev dohajajo poročila o hudi zimi. Promet na železnicah, ki vežejo Gradec z Ogersko je vsled zametov ustavljen. V Vidmu na Laškem imajo 10 stopinj, v Florenci 12, v okolici Mantove 16 $\frac{1}{2}$ stopinj mraza, reka Arno je polna ledu, v vinogradih velika škoda. V Požunu je bil dne 19. t. m. strašen vihar razsajal in je tako snežilo, da si niso na ulice upali. Mraza so imeli 19 $\frac{1}{2}$ stopinj, vlaki obtičali so v snegu in promet se je tedaj moral ustaviti. Baltiško morje je zamrznjeno in ne iz svetilnika vidi se, kje neha led. — Vožnja po Bodenskem jezeru je ustavljena, več parnikov je primerznilo in kakor daleč oko nese, se vidi le led. — Ker so bili dne 19. t. m. pri Gumpoldskirchen na južni železnici veliki zameti in je celo ogar-